

Societat

La Generalitat recupera les restes de 250 soldats a les fosses del Soleràs i Miravet

En un any, el Pla de Fosses ha multiplicat per quatre les despulles desenterrades des del final de la Transició

Perspectiva aèria de la fossa de Soleràs, on s'han exhumat les restes de 146 individus. FOTO: CEDIDA

La Generalitat ha obert les dues fosses més grans excavades fins ara a Catalunya pel que fa a nombre d'individus. Es tracta de la fossa del Soleràs (a Les Garrigues) i de la fossa de Pernafeites de Miravet (a Ribera d'Ebre). Els arqueòlegs han exhumat les restes de 146 individus del Soleràs, i a Miravet, les d'un centenar de persones.

Un any després de la posada en marxa del Pla de Fosses, el Govern ha multiplicat per quatre el nombre de despulles recuperades des de la Transició. Des del 1977, a Catalunya s'han exhumat les restes de 339 persones. D'aquestes, 281 s'han exhumat durant l'últim any.

El primer identificat

Leandro Preixens Torrebadaella va morir per l'ona expansiva d'un obús, en un bombardeig, l'any 1938. Era un civil de 60 anys, veí del Soleràs i trobat a la fossa de la localitat, la més gran de les que s'han obert fins ara a Catalunya. El Departament de Justícia l'ha identificat gràcies a les mos-

tres d'ADN dels seus familiars, que es van acollir al Programa d'Identificació Genètica de la Generalitat. La consellera de Justícia, Ester Capella, va lliurar l'anàlisi genètica que certifica la identitat de les despulles al seu nét, Josep Maria Ruestes.

La fossa més gran excavada a Catalunya

La fossa del Soleràs, subdividida en vuit fosses, estava ubicada a l'antic cementiri del poble, abandonat a principis del segle XX. La majoria d'exhumacions corresponen a soldats republicans que van morir a un hospital de campanya del poble. També s'hi han trobat 25 soldats del bàndol nacional i alguns civils. L'hospital estava en un edifici pròxim a la fossa i els mateixos veïns traslladaven els soldats morts al cementiri vell, de nit, amb un carro arrossegat per una mula.

El Soleràs és un poble que va quedar entre el front de l'Ebre i el front sud del Segre. Va ser un punt logístic rellevant entre juliol i desembre de

El Departament de Justícia calcula que hi ha 20.000 persones enterrades en fosses

1938, perquè el Govern de la República hi va ubicar l'atenció sanitària dels ferits entre els dos fronts. El gener del 1939 va caure en mans de l'exèrcit nacional, que va aprofitar l'espai per enterrar-hi els seus soldats morts a la Batalla de Les Garrigues.

A la fossa de Miravet, coneguda com la Fossa de Pernafeites, hi havia soldats republicans morts a la Batalla de l'Ebre. La majoria corresponien a la 43a Divisió de l'exèrcit republicà, però també hi havia homes de l'11a Divisió, la Divisió Lister. Van morir durant la defensa de la Serra de Cavalls. A l'entorn de la fossa també hi havia un hospital de campanya.

14 fosses en un any

A Catalunya hi ha 505 fosses localitzades, de les quals només se n'han oberts 38, 14 de les quals durant aquest últim any. El Departament de Justícia calcula que hi ha al voltant de 20.000 persones enterrades en fosses. Des de la posada en marxa del Pla de Fosses, el Govern fa excavacions d'ofici per recuperar la

memòria democràtica. Abans que es posés en marxa la iniciativa, la Generalitat només actuava a petició dels familiars de desapareguts durant la Guerra Civil i el franquisme. El Departament de Justícia analitza les restes trobades per identificar-les i retornar-les als seus familiars.

El Programa d'Identificació Genètica creua l'ADN de les restes òssies amb el de familiars vius per indicar o descartar coincidències. Les persones que sospiten que tenen un familiar a una fossa i volen fer-se la prova d'ADN s'han d'inscriure al Cens de Persones Desaparegudes.

L'Hospital Vall d'Hebron és l'encarregat de fer l'estudi genètic a partir de mostres de frotis bucal. Després, incorpora els resultats a una base de dades amb l'estudi genètic de familiars de desapareguts per creuar-ne els resultats amb el perfil genètic de les restes enterrades a les fosses. Les proves genètiques s'han fet de moment a 1.265 familiars; el cens compta amb 5.459 casos inscrits fins al juliol.